

Enligt sändlista

Begäran om yttrande över remiss av Förhandsbedömning av finansieringsinstrument inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken (SJV Utvärderingsrapport 2025:9) - svar senast 2025-11-27

Er beteckning: LI2024/02074

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne anser att finansiella instrument borde utvärderas mer och införas där det är lämpligt, och att det bör inledningsvis koncentreras till målgruppen för stöd för unga jordbrukare och stöd för ökad konkurrenskraft.

Länsstyrelsen håller inte med om slutsatsen i studien att avvakta införandet av kreditgarantier, utan förordar att detta kan göras så fort ett adekvat regelverk är på plats. Länsstyrelsen anser att lönsamheten kan gynnas av fler alternativ för lantbrukare till investeringskapital och bedömer att kreditgarantier kan erbjudas utan att den administrativa bördan ökar mer än nyttan av den.

Länsstyrelsen Skåne anser vidare att studien behöver utökas för att omfatta även räntestöd. Den utökade studien bör även ta upp perspektiv kring dödvikt i åtgärderna för att säkerställa effektivt utnyttjande av offentliga medel.

Den utökade studien bör fokusera på tre saker.

1. Utreda om även räntestöd kan vara en effektiv åtgärd.
2. Undersök möjligheten att kombinera bidrag, räntestöd samt lånegarantier till samma etablering eller investering såsom det är i Finland.
3. Undersöka om lånegarantier och/eller räntestöd är en bra åtgärd till icke-produktiva investeringar som är samhällsnyttiga. Såsom investeringar för beredskap eller hållbarhet.

Avsnitt 2 Marknadsanalys

Länsstyrelsen instämmer med studiens slutsats att det krävs åtgärder för högre lönsamhet inom branschen. Men vill påpeka att branschen är fragmenterad med företag som har mycket skiftande krav på lönsamhet. En kreditgaranti bör ha fokus på de jordbruksföretag med mål och potential att bli lönsamma i sin jordbruksverksamhet, inte de jordbruksföretag som bedrivs extensivt.

Enligt studien under kapitel 2.2.5 är tillgången på krediter ett litet problem med hänvisning till rapporten "*Finacial needs in the agriculture and agri-food sectors in Sweden*" från år 2020.

Länsstyrelsen anser frågan vara mer komplex och det är svårt att dra en så långtgående slutsats. Slutsatserna i studien är gjorda före den ränteuppgång som skett de senaste åren varför rapporten ska tolkas med försiktighet.

Under kapitel 2.6.1 lyfter studien upp att finansieringsgapet är litet i Sverige sett gentemot flera länder i EU. I studien sätts finansieringsgapet i relation till bruttoföreläggsvärdet för jordbruksprodukter. Sverige har då år 2022 det lägsta finansiella gapet i hela EU. Men vid beräkning av utvecklingen av finansieringsgapet syns Sveriges finansiella gap har från år 2017 fördubblats vilket är mindre relativ utveckling än våra grannländer, Finland och Danmark men högre än EU genomsnittet.

Länsstyrelsen menar att det låga finansiella gapet kan ha flera förklaringar däribland den låga ränta som fanns då studierna gjordes. Räntan är högre nu varför det finansiella gapet kan se annorlunda ut idag och därmed också behovet av kreditgarantier. Länsstyrelsen vill även hänvisa till 2.6.4 där respondenterna i studien ger en splittrad bild över hur kapitalmarknaden fungerar. Detta för att påvisa att de äldre studierna gällande finansierings gapet kan ifrågasättas.

Avsnitt 3 Bedömning av om finansieringsinstrument är lämpligt i den strategiska planen

Till skillnad från studien anser Länsstyrelsen att ett finansieringsinstrument kan ge betydande effekt. Bedömning är att om lantbrukare får en större tillgång till kapital för investeringar så kommer det att leda till större möjlighet till att investera.

Länsstyrelsen anser vidare att det kan erbjudas lantbrukare utan att den administrativa bördan ökar mer än nyttan. Detta i synnerhet om det kan ges i kombination med tex bidrag och räntestöd.

Länsstyrelsen anser att det kan behövas regionala anpassningar i villkoren för olika delar i landet eller olika driftsinriktningar.

Länsstyrelsen håller inte med studien om farhågorna i marknadsanalysen om moralisk risk i kapitel 3.5.1. Erfarenheten från stödhantering av investeringsstöd är att lantbrukare ofta är riskaversiva vilket inte driver den moraliska risken. Länsstyrelsen anser inte heller att konkurrensen på lånemarknaden riskerar att snedvridas för lantbruken på ett negativt.

Avsnitt 4 Form och genomförande vid eventuell implementering av finansieringsinstrument

Länsstyrelsen håller inte med om punkten 4.6.1 gällande att kombinera bidrag med lån. Länsstyrelsen hänvisar till hur Finland¹ har lagt sitt stödprogram och önskar en utökad studie för att bedöma deras program.

Länsstyrelsen Skåne håller med studien om att vid valet av finansieringsinstrument är kreditgaranti adekvat och slutmottagaren initialt ska vara samma målgrupp som för startstöd och investeringsstöd för ökad konkurrenskraft.

Länsstyrelsen håller med om studiens slutsats under punkten 4.6.2 att Jordbruksverket kan ansvara för utformningen av finansieringsinstrument. Vi vill lyfta att länsstyrelserna har en grundläggande ekonomisk kompetens och tar ansvar för att anskaffa den kompetens som behövs för framtida uppdrag med finansiella instrument.

Analys av jämställdhets-, mänskliga rättigheter-, och barnrättsperspektiven

Vår bedömning är att införandet av en stödåtgärd för finansiella instrument inte påverkar jämställdhets-, mänskliga rättigheter eller barnrättsperspektivet. Detta då det är lantbruksföretagets förutsättningar som kommer att utvärderas vid beslut om stöd oberoende av vilken individ som äger det.

¹ Information om det finska landsbygdsprogrammet <https://www.ruokavirasto.fi/sv/stod/jordbruk/>

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Ola Melin med Daniel Håkansson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Kerstin Rietz och Åsa Lindberg medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post skane@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Skåne, 205 15 Malmö, eller ring vår växel 010-224 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/skane.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:
www.lansstyrelsen.se/skane/personuppgifter